WYŻSZA SZKOŁA
PEDAGOGICZNA W KIELCACH
BIBLIOTEKA
Sp 348

307688

146880

Nro 4711 *D. G. S.*

MY PREZES I SENATOROWIE

WOLNEGO NIEPODLEGŁEGO i ŚCISLE NEUTRALNEGO MIASTA KRAKOWA I JEGO OKRĘGU.

Trzy Najjaśniéjsze Opiekuńcze Dwory wziąwszy pod głęboką rozwagę uczynione sobie przełożenia w okoliczności znalezionéj potrzeby zmienienia niektórych Artykułów Ustawy Konstytucyjnéj, i w mądrości swéj uznawszy koniecznem

poczynienie niektórych popraw, któreby troskliwość Ich o dobro téj krainy zaspakajały, udzielić raczyły jednozgodnie Najwyższe Swoje zatwierdzenie, ułożonemu w tym celu przez Wysoką Kommissyą Reorganizacyjną po naradzeniu się z utworzonym Obywatelskim Komitetem, Projektowi, chcąc mieć aby tak poprawiona Ustawa Konstytucyjna w niezwłoczne wykonanie wprowadzoną była. — Jakoż mając sobie w dniu dzisiejszym rzeczoną Ustawę Konstytucyjną przez Tęż Kommissyą wręczoną, i do wprowadzenia w wykonanie poruczoną, takową tak w texcie francuzkim który za autentyczny uważanym być ma, jak w przekładzie na język ojczysty do wiadomości powszechnéj Obywateli i Mieszkańców W. M. Krakowa i Jego Okręgu poniżéj podajemy, i za obowiązującą od dnia 3go Sierpnia r. b.

ogłaszamy, polecając, aby w Dzienniku Praw zamieszczoną została.

Działo się w Krakowie na Posiedzeniu Naszem, dnia 29 Lipca r. 1833.

Prezes Senatu
WIELOGŁOWSKI
Sekr: Jlny Senatu
DAROWSKI.

CONSTITUTION

DE LA VILLE LIBRE DE CRACOVIE ET DE SON TERRITOIRE.

ART: I.

La ville de Cracovie avec son territoire est declarée à perpétuité cité libre, indépendante et strictement neutre, sous la protection de l'Autriche, de la Prusse, et de la Russie.

ART: II.

L'état de stricte neutralité de la ville libre de Cracovie et de son territoire, étant fondé sur les traités et sur les rapports de garantie et de protection qui lui sont assurées dans ces traités par les trois Hautes Cours Protectrices, il en résulte:

1. Que tout acte public ou clandestin, toute entreprise tendant à intervertir ou à

KONSTYTUCYA

WOLNEGO MIASTA KRAKOWA I JEGO OKRĘGU.

ARTYKUŁ I.

Miasto Kraków wraz z jego Okręgiem uznane jest na wieczne czasy za wolne, niepodległe, i ściśle neutralne pod opieką Austryi, Prus, i Rossyi.

ARTYKUŁ II.

Gdy stan ścisłéj neutralności wolnego Miasta Krakowa i jego Okręgu zasadza się na Traktatach i na stosunkach gwarancyi i opieki, jakie mu przez trzy Wysokie Opiekuńcze Dwory temiż Traktatami zapewnione zostały, wynika stąd:

1. Iż każdy czyn jawny, lub potajemny, każde przedsiewzięcie mające na celu

DUBLET

troubler l'ordre public établi dans les Etats sous la domination de l'un des trois Souverains Protecteurs, et toute participation à des pareilles entreprises ou à des actes de cette nature, est une violation manifeste de cette stricte neutralité première condition de l'existence du pays, et sera par conséquent considéré, poursuivi et puni par les Autorités du pays et d'après la législation en vigueur, comme si son auteur s'était rendu coupable d'un délit politique envers la ville libre de Cracovie.

2. Qu'il ne pourra être accordé dans la ville et sur le territoire de Cracovie aucun asyle ni protection à des déserteurs ou à des gens poursuivis par la loi qui sont transfuges (appartenans

przeistoczenie, lub zamieszanie porządku publicznego, istniejącego w Państwach znajdujących się pod panowaniem jednego z trzech Opiekuńczych Monarchów, tudzież każde uczestnictwo w podobnych przedsiewzięciach lub czynach, jest wyraźnem zgwałceniem téj ścisłéj neutralności, stanowiącéj pierwszy istnienia kraju tego warunek, i z tego powodu będzie uważane, ścigane i karane przez Władze krajowe i według Ustaw obowiązujących, jak gdyby sprawca onego stał się winnym przestępstwa politycznego, przeciw wolnemu miastu Krakowu.

2. Iż nie może być dozwolony ani w mieście Krakowie, ani w jego Okręgu przytułek, ani opieka ludziom z pod broni uszłym, lub osobom przez prawo ściganym, będącym zbiegami i należącym

aux pays de l'une ou de l'autre des trois Puissances Protectrices) et que, sur la demande d'extradition qui pourra en être faite par les autorités competentes, de tels individus seront arrêtés et livrés sans délai, sous bonne escorte, aux points de la frontière fixés à cet effet.

ART. III.

La Religion Catholique Apostolique et Romaine (professée par la plus grande partie des habitans de la ville libre de Cracovie et de son territoire) est maintenue comme religion du pays. Elle sera toujours l'objet des soins particuliers du Gourvenement, sans déroger en rien à la liberté des autress Cultes Chrétiens, qui tous sans exception, pourront être exercés publiquement et librement sous la protection du Gouvernement.

do jednego z trzech Opiekuńczych Dworów, tudzież, iż gdyby stosowne władze zażądały ich wydania, osoby takie powinny być przytrzymane i odstawione bez zwłoki i pod dostateczną strażą na miejsce granicy na ten cel wskazane.

Religia Katolicka, Apostolska, Rzymska, wyznawana przez największą część Mieszkańców wolnego miasta Krakowa i jego Okręgu, utrzymuje się jako Religia kraju. Będzie ona zawsze przedmiotem szczególniejszéj troskliwości Rządu, nie uwłaczając przecież w niczém wolności innych wyznań Chrześciańskich, które wszystkie bez żadnego wyjątku, będą mogły być wyznawanemi wolno i publicznie pod opieką Rządu.

La loi protège les Cultes tolérés, au nombre desquels est compris celui des Israëlites.

ART: IV.

La différence des Cultes Chrétiens n'en établit aucune dans la jouissance des droits civils et politiques.

ART: V.

Les droits actuels des Cultivateurs sont maintenus. Chaque paysan est libre de transporter sa personne et sa propriété, en suivant les formes determinées par la loi. Les rapports des Cultivateurs envers le propriétaire territorial sont établis par une convention tacite ou expresse: l'une et l'autre doit être strictement observée. A l'égard des terres dont la culuture lui a été concédée, le cultivateur

Pod opieką prawa zostają także wyznania tolerowane, w których liczbie objęte jest wyznanie Mojżeszowe.

ARTYKUŁ IV.

Różność wyznań Chrześciańskich nie pociąga za sobą żadnéj różnicy w używaniu praw cywilnych i politycznych.

ARTYKUŁ V.

Prawa teraźniejsze Rolników są utrzymane. Każdemu wieśniakowi wolno jest przenieść osobę równie jak własność swoją, wedle form prawem przepisanych. Stosunki włościanina względem właściciela gruntu, stanowi umowa, bądź domniemana, bądź wyraźna: równie pierwsza jak druga ściśle zachowaną być powinna. Względnie gruntów do uprawy mu użyczonych, uważać włościanina należy, jako

doit être considéré comme un fermier qui paye son bail soit en argent, soit en denrées, soit en services personnels. Il est loisible au propriétaire, aussi bien qu'au fermier, de renoncer au contrat tacite et de faire de nouvelles conventions. Chaque cultivateur a la faculté incontéstable de jouir de tous les droits politiques, soit actifs, soit passifs, s'il possède les qualités exigées par la Constitution.

ART. VI.

Devant la loi tous les habitans du pays sont égaux, et tous en sont également protégés sans aucune distinction de classe ou de condition.

La loi protège de même les étrangers qui habitent et habiteront la ville libre de Cracovie et son territoire, à l'exclusion

dzierżawcę opłacającego dzierżawę swoją bądź to pieniędzmi, bądź ziemiopłodami, bądź też posługami osobistemi. Równie właścicielowi jak dzierżawcy, wolno jest zrzec się umowy domniemanej i zawrzeć nowe układy. Każdy rolnik ma niezaprzeczoną zdolność używania wszelkich praw cywilnych i politycznych, bądź czynnych (actifs), bądź biernych (passifs), jeżeli posiada kwalifikacye Konstytucyą przepisane.

ARTYKUŁ VI.

W obliczu prawa wszyscy mieszkańcy kraju są równi, i wszyscy zostają pod równą onegoż opieką bez różnicy stanu lub kondycyi.

Prawo opiekuje się także cudzoziemcami, którzy mieszkają i mieszkać będą w wolném mieście Krakowie i jego Okrę-

des déserteurs ou des gens poursuivis par la loi, qui sont transfuges, et sujets de l'une ou de l'autre des trois Hautes Cours Protectrices. Après cinq ans de domicile, avec une conduite irréprochable, et après avoir acquis une propriété, les étrangers obtiendront l'usage des droits politiques, pourvu qu'ils aient les qualités et remplissent les conditions exigées par la Constitution. Les sujets des trois Puissances Protectrices ne pourront cependant être admis à l'exercice de ces droits, dans l'état de Cracovie, avant d'avoir produit un acte d'émancipation ou de permission de leurs Gouvernemens respectifs. Dès qu'ils auront rempli cette condition, le Sénat pourra abréger en leur faveur, le terme de cinq ans de domicile.

Tout habitant jouit de la liberté de s'expatrier.

gu, wyjąwszy ludzi z pod broni uszłych lub od prawa ściganych, którzy są zbiegami i poddanymi jednego z trzech Opiekuńczych Dworów. Po przemieszkanych pięciu latach, przy nienagannem sprawowaniu się i po nabyciu własności, cudzoziemcy będą przypuszczeni do używania praw politycznych, byle tylko posiadali kwalifikacye i dopełnili warunków Konstytucyą przepisanych. Poddani trzech Opiekuńczych Dworów nie będą jednak mogli być przypuszczonymi do używania tych praw w wolném mieście Krakowie i jego Okręgu, póki nie okażą otrzymanego od właściwego Rządu aktu usamowolnienia lub pozwolenia. Skoro dopełnią tego warunku, Senat będzie mógł skrócić względem nich przeciąg lat pięciu zamieszkania.

Każdemu mieszkańcowi kraju, wolno jest się expatryować.

ART. VII.

Le Gouvernement de la ville libre de Cracovie et de son territoire réside dans un Sénat composé de huit membres appelés Sénateurs et d'un Président. Le Sénat exerce le pouvoir exécutif dans toute sa plénitude. Toute autorité exécutive ou administrative ne peut émaner que de lui.

Le droit de prononcer sur le recours en grace de toutes les peines, appartient en partie au Sénat, et en partie à son Président en sa qualité de Chef du Gouvernement.

Sont toutefois exceptées du recours en grace les condamnations prononcées par la Cour suprême, dont il sera fait mention à l'Art. XIX, ainsi que les peines de simple police qui n'excéderaient pas un

ARTYKUŁ VII.

Rząd wolnego miasta Krakowa i jego Okręgu zostaje w Senacie, złożonym z ośmiu członków nazwanych Senatorami i Prezesa. Senat sprawuje w całej zupełności władzę wykonawczą. Wszelka władza wykonawcza lub administracyjna od niego tylko pochodzić może.

Prawo wyrzeczenia względem odwoływania się do łaski od kar wszelkiego rodzaju, służy w części Senatowi, w części Prezesowi onego, jako Naczelnikowi Rządu.

Wyjęte są jednak z pod prawa odwoływania się do łaski, wyroki Sądu najwyższego, o którym poniżej w Artykule XIX mowa, tudzież Policyi prostey, któremi

mois d'emprisonnement ou cent fl: de Pol: d'amende.

Si le Président n'use pas du droit de proposer la grace du coupable, la loi suit son cours. Si au contraire, il fait usage de cette prérogative, la question, si la peine doit être entièrement remise ou non, ou si, et comment elle doit être commuée, sera decidée par la majorité des voix du Sénat.

Le Tribunal compétent sera obligé de donner connaissanc au Président du Sénat, dans le terme de 24 heures, de tout arrêt emportant peine capitale, et il attendra l'ordre du Chef du Gouvernement pour faire exécuter la Sentence.

En cas de maladie, d'absence prolongée au delà d'un mois, ou de mort du Pré-

oznaczona kara jednego miesiąca aresztu lub sta złpol: nie przechodzi.

Jeżeli Prezes nie użyje prawa uczynienia wniosku za ułaskawieniem winowajcy, prawo w tym razie wykonane zostanie. Jezeli przeciwnie użyje téj prerogatywy, natenczas zapytanie, czyli kara ma być w zupełności odpuszczoną, lub też, czyli i w jaki sposób ma być zwolnioną, rozstrzygnioną będzie większością głosów w Senacie.

Trybunał właściwy winien będzie oznajmić Prezesowi Senatu, w przeciągu 24. godzin, o każdym wyroku pociągającym za sobą karę śmierci, i czekać będzie rozkazu Naczelnika Rządu względem wykonania onego.

W przypadku słabości, nieobecności dłuższéj nad miesiąc lub śmierci Prezesa,

sident, le Sénat exerce le droit de faire grace dans toute son étendue.

ART. VIII.

Sept des Sénateurs, ainsi que le Président seront élus par l'Assemblée des Représentans, et un Sénateur sera nommé par le Chapitre parmi ses membres.

Le Président élu par l'Assemblée des Représentans ne pourra entrer en fonctions, avant que les trois Cours Co-Protectrices aient déclaré qu'Elles n'ont pas d'objection à faire contre son élection.

Si dans l'espace de trois mois, au plus tard, à partir du jour de l'élection, l'une ou l'autre des Hautes Cours ne fait aucune déclaration; Son silence sera

Senat wykonywa prawo łaski w całéj onego rozciągłości.

ARTYKUŁ VIII.

Siedmiu Senatorów tudzież Prezes, będą obierani przez Zgromadzenie Reprezentantów, jednego zaś Senatora Kapituła z pomiędzy członków swoich wybierać będzie.

Prezes przez Zgromadzenie Reprezentantów obrany, nie będzie mógł wejść w sprawowanie obowiązków swoich, dopóki trzy Opiekuńcze Dwory nie wyrzekną, iż przeciw wyborowi jego nic nie mają do zarzucenia.

Jeżeliby w przeciągu trzech miesięcy najpóźniéj, licząc od dnia obioru, który z Wysokich Dworów nie nadesłał swego oświadczenia się, milczenie jego będzie u-

considéré comme une adhésion tacite à l'élection.

Si une des trois Cours refuse de reconnaître le Président nouvellement élu, il sera convoqué une Diète extraordinaire, pour procéder à une autre élection, mais alors, le consentement soit tacite soit exprès de deux des Cours Protectrices suffira pour rendre l'élection valable, à moins que le choix ne soit tombé sur le même candidat, et ce consentement ne pourra être différé au delà de *six* semaines. Il en sera de même de toutes les élections suivantes qui pourraient encore devenir nécessaires. Le Sénat choisira en attendant un de ses membres pour remplir *par interim* les fonctions de Président.

La dignité de Président du Sénat ou

ważane za przychylenie się domniemane do nastąpionege wyboru.

Jeżeli który z trzech Dworów nie uzna nowo obranego Prezesa, wtedy zwołanym zostanie Sejm nadzwyczajny, który przystąpi do innego wyboru, a natenczas zezwolenie, bądź wyraźne, bądź domniemane dwóch Opiekuńczych Dworów a które tym razem w przeciągu *sześciu* tygodni nastąpić powinno, będzie dostateczném do uczynienia wyboru ważnym byleby tenże na tęż samę nie padł osobę. Tym samym sposobem postąpiono będzie względem wszystkich następujących wyborów, któreby potrzebnemi stać się mogły. Tymczasem zaś Senat wybierze jednego z swoich członków do pełnienia *tymczasowie* obowiązków Prezesa.

Dostojność Prezesa Senatu lub Senato

de Sénateur, est incompatible avec tout autre emploi ou fonction salariée.

Chaque citoyen de la ville libre de Cracovie et de son territoire, possédant les qualités et les conditions préscrites par l'Art. XXI. de la Constitution, peut se présenter comme Candidat, pour la place de Sénateur ou de Président du Sénat devant une députation de la Diète, chargée de la vérification des qualifications. Celle-ci, après avoir fait cette vérification; dressera une liste des Candidats et la remettra au Président de l'Assemblée des Représentans qui, à son tour, la transmettra au Sénat pour être revisée par lui relativement à la qualification des personnes qui se seront présentées. Le Sénat chargé de veiller au maintien inviolable de la Charte, aura le droit d'ex-

ra, nie dozwala pełnienia żadnego innego urzędu lub obowiązku płatnego.

Każdy obywatel wolnego miasta Krakowa i jego Okręgu, posiadający własności i warunki Artyk: XXI. Konstytucyi przepisane, może się podać za Kandydata na urząd Senatora lub Prezesa Senatu do deputacyi Sejmowej, wyznaczonéj do sprawdzania kwalifikacyj. Ta zaś dopełniwszy takowe sprawdzenie, ułoży listę Kandydatów i wręczy ją Prezydującemu w Zgromadzeniu Reprezentantów, który odeśle ją do Senatu celem przejrzenia kwalifikacyj osób podających się. Senat obowiązany czuwać nad zachowaniem nietykalnem Ustawy Konstytucyjnéj od wszelkiego pogwałcenia, będzie mieć prawo wyłączenia Kandydatów których nie uzna za posiadających wymagane usposobienie, zawsze jednak w takim

clure les candidats qu'il trouvera n'avoir pas les qualités requises, mais en le faisant, il sera tenu d'indiquer en quoi il n'aura pas été satisfait à la loi.

Cette révision effectuée, la liste sera renvoyée au Président de l'Assemblée législative, qui, après l'avoir lue à haute voix, invitera les Représentans à faire l'élection par des vôtes secrets, vôtes, qui ne pourront cependant porter que sur les individus compris dans la liste des candidats, vérifiée par le Sénat. Toute élection sera décidée à la majorité des vôtes; en cas de parité, la voix du Président de l'Assemblée décidera.

ART. IX.

Le Président du Sénat reste en fonctions pendant six ans, mais il peut être réélu, de même que les Sénateurs à tems.

razie, winien będzie wskazać, w czém prawu zadosyć uczynionem nie zostało.

Po takowem roztrząśnieniu odeśle listę Prezydującemu w Zgromadzeniu Reprezentantów, który po głośném onéj przeczytaniu, wezwie członków Zgromadzenia do wyboru sekretnemi kreskami, które wszakże być tylko mogą dawane osobom zamieszczonym na liście kandydatów przez Senat sprawdzonéj. Każdy wybór stanowi się większością głosów; w razie zaś równości kresek, Prezydujący w Zgromadzeniu kreską swoją równość tę rozwiąże.

ARTYKUŁ IX.

Prezes Senatu zostanie w urzędowaniu przez lat sześć, lecz może być na nowo obranym, równie jak Senatorowie czasowi.

Dans le nombre des Sénateurs, deux seront à vie, et six à tems. Le Sénateur du Chapitre appartiendra à cette dernière classe.

Les Sénateurs à tems nommés par l'Assemblée des Représentans, sortiront en partie tous les trois ans, suivant l'ancienneté de leur nomination, et de manière, que chaque Sénateur à tems restera en fonctions pendant six ans. Les Assemblées législatives ordinaires éliront, à tour de rôle, une fois deux Sénateurs à tems et le Président, et une fois trois Sénateurs, indépendamment des élections qui pourraient devenir necéssaires pour remplir les places qui deviendraient vacantes d'une Assemblée à l'autre.

Le Sénateur nommé par le Chapitre sortira tous les six ans sauf le cas où il serait réélu.

W liczbie Senatorów, dwóch będzie dożywotnich, a sześciu czasowych. Senator przez Kapitułę wybrany, do téj ostatniéj liczby należeć będzie.

Z pomiędzy Senatorów czasowych przez Zgromadzenie Reprezentantów wybranych, część wychodzić będzie co trzy lata z kolei starszeństwa ich wyboru tak, iż każdy czasowy Senator pozostanie w obowiązkach przez sześć lat. Zgromadzenia prawodawcze zwyczajne, obierać będą koleją, raz dwóch Senatorów czasowych i Prezesa, drugi raz trzech Senatorów oprócz innych wyborów dla zapełnienia miejsc, któreby w przeciągu między jednem a drugiem zebraniem się Reprezentantów zawakowały.

Senator przez Kapitułę wybrany wychodzić będzie z Zgromadzenia co lat sześć chybaby został na nowo obrany.

En cas de mort du Président, ou si le nombre des Sénateurs élus par les Representans, se trouvait reduit par des décès ou autres causes jusqu' à quatre; une Diète extraordinaire sera convoquée pour l'électiou du noveau Président ou des Sénateurs manquans, à moins que le terme de la prochaine Diète ordinaire ne fût plus éloigné au delà de six mois. Le Sénat choisira un de ses membres pour remplacer le Président décédé, jusqu'à l'élection du nouveau Président. Dans le cas, où la place du Sénateur nommé par le Chapitre se trouverait vacante, avant l'expiration du terme de six ans, le Chapitre procède immédiatement à une nouvelle élection.

Les Sénateurs nommés extraordinairement, soit par le Chapitre, soit par la Chambre des Représentans, en remplace-

W przypadku śmierci Prezesa, lub gdyby ogół Senatorów przez Reprezentantów obranych zmniejszył się bądź z przyczyny śmierci, bądź też przez inne wypadki do liczby czterech; natenczas zwołany zostanie Sejm nadzwyczajny, celem obrania nowego Prezesa i brakujących Senatorów, wyjąwszy gdyby termin przypadającego Sejmu zwyczajnego, nie był nad sześć miesięcy oddalony. Senat obierze jednego z swoich członków dla zastąpienia zmarłego Prezesa, dopóki nowy nie zostanie obrany. Gdyby miejsce Senatora przez Kapitułę wybranego zawakowało przed wyjściem sześciu lat, Kapituła przystąpi niezwłocznie do nowego wyboru.

Senatorowie czasowi nadzwyczajnie bądź przez Kapitułę, bądź przez Izbę Reprezentantów w zastępstwie ubyłych przed

ment des Seaateurs à tems, qui viendraient à manquer avant l'expiration de leurs fonctions, ne continueront les leurs que pour le tems, que ceux qu'ils remplacent auraient dû y rester. Il en sera de même du Président, nommé dans l'intervalle d'une Assemblée ordinaire à l'autre, pour remplacer celui, dont le poste viendrait à vaquer.

Le Président élu par une Diète extraordinaire pourra entrer eu fonctions sans attendre la reconnaissance des trois Cours prévue à l'Art. VIII. si le tems pendant lequel il doit occuper ce poste ne dépasse pas le terme de deux ans.

ART. X.

Jouissent du droit politique d'élire:

wyjściem czasu ich urzędowania obrani, pełnić będą obowiązki swoje tylko przez ciąg czasu, przez który poprzednicy ich na takowych urzędach zostawać mieli. To samo zachowanem będzie względem Prezesa mianowanego w przeciągu między jednem a drugiem zwyczajnem Zgromadzeniem Reprezentantów, dla zastąpienia tego który ubył.

Prezes przez Sejm nadzwyczajny obrany, będzie mógł rozpocząć urzędowanie, nie czekając uznania trzech Opiekuńczych Dworów Art: VIII. przepisanego, jeżeli czas przez który ma urzędować, nie przechodzi przeciągu dwóch lat.

ARTYKUŁ X.

Używać będą prawa politycznego obierania:

1. Les Prélats, les Chanoines, les Curés ou leurs remplaçans.

2. Les propriétaires de terres, de maisons et de tout autre immeuble lorsqu'ils payent cinquante florins de Pologne d'impôt foncier.

3. Les fermiers perpétuels de métairies tant dans les domaines de l'Etat, que dans ceux appartenant primitivement à la ville de Cracovie, et les Emphitéotes des villages et des métairies.

Sont compris dans cette classe les cultivateurs qui tiennent en ferme, à perpétuité, des moulins ou autres propriétés dont ils payent un cens annuel de 400 fl. pour le moins.

Les villages composés de plus de vingt maisons rustiques, dont les cultivateurs

1. Prałaci, Kanonicy, Proboszczowie lub ich zastępcy.

2. Właściciele ziemi, domów, lub jakich bądź innych nieruchomości, jeżeli opłacają pięćdziesiąt zł:polskich podatku gruntowego.

3. Wieczyści dzierżawcy folwarków, tak narodowych, jako też tych, które dawniéj do miasta Krakowa należały, tudzież posiadacze emfiteotyczni wsiów i folwarków.

Objęci są w téj klassie Rolnicy trzymający w dzierżawie wieczystéj młyny lub inne nieruchomości, jeżeli od takowych najmniéj 400 złp. czynszu rocznego opłacają.

Wsie złożone więcéj jak z dwudziestu domów wieśniaczych, w których wszyscy

sont tous fermiers perpétuels payant un cens annuel, auront le droit de choisir dans leur commune un des censitaires, qui, au nom de ses co-habitans, exercera le droit politique d'élire; mais ce droit est uniquement réservé aux villages, où il ne se trouverait aucun autre habitant jouissant du privilège électoral.

4. Les entrepreneurs de fabriques et de manufactures; les commerçans en gros, et tous ceux qui sont membres de la congrégation du negoce, en tant qu'ils exercent effectivement le commerce.

5. Le Recteur et les Professeurs tant actifs qu'émérites de l'Université, de même que les Chefs ou Directeurs

rolnicy są wieczystymi dzierżawcami czynsz roczny opłacającymi, będą mieć prawo wybierania z pośród swéj gromady jednego czynszownika, który w imieniu współmieszkańców swoich sprawować będzie prawo polityczne obierania; wolność jednak ta służyć będzie jedynie mieszkańcom takiéj włości, w któréjby nie był żaden inny obywatel prawa obierania używający.

4. Entreprenerowie fabryk lub rękodzielni, kupcy hurtowi i wszyscy członkowie kongregacyi kupieckiéj, którzy rzeczywiście handel prowadzą.

5. Rektor i Professorowie Uniwersytetu, tak czynni, jako też emeryci, tudzież Naczelnicy lub Dyrektorowie i Na-

et les Professeurs actifs et émérites des Lycées ou Gymnases.

Tous les individus ci-dessus nommés exerceront le droit électoral, lorsqu'ils auront atteint l'âge déterminé par la loi pour la majorité, et ils seront aussi éligibles aux différens emplois s'ils remplissent, d'ailleurs, les conditions prescrites par l'Art. XXI de la Constitution.

Ne jouissent pas du droit politique d'élection, même lorsqu'ils posséderaient d'ailleurs les qualités prescrites:

1. Les Religieux de tout ordre en général.

2. Tout individu attaché à un service privé pour tout le tems qu'il y reste.

3. Les individus professant des religions seulement tolerées, tels que les Juifs

uczyciele czynni i emeryci Liceów lub Gimnażyów.

Wszystkie te osoby używać będą prawa obierania skoro dojdą pełnoletności prawem przepisanej, i będą mogły być obieranemi do rozmaitych urzędów, jeżeli dopełnią innych warunków Art. XXI. Konstytucyi postanowionych.

Nie używają prawa politycznego obierania, chociażby nawet prawem przepisane posiadali kwalifikacye:

1. Zakonnicy w ogólności jakiejkolwiek reguły.

2. Wszelkie osoby w służbie prywatnej będące przez czas tejże służby.

3. Osoby wyznań jedynie tolerowanych jako to: Zydzi i inni Niechrześcianie;

et autres non-chrétiens, avant d'avoir acquis les droits politiques.

Nul ne peut être admis à voter dans les Assemblées électorales s'il ne se trouve point inscrit sur les listes des votans. Le Consistoire Episcopal dresse la liste des individus du clergé séculier, l'Université celle des Professeurs et des Préposés aux établissemens d'instruction publique, les Maires des communes enfin, tant de la ville que du territoire, celle de tous les autres citoyens, qui jouissent du droit de voter dans les Collèges électoraux.

Toutes ces listes seront vérifiées et confirmées par le Sénat, qui seul a la faculté de prononcer sur la régularité des opérations des Collèges électoraux, et sur la validité des élections.

Si le Sénat se trouve dans le cas de

dopóki nie nabędą praw politycznych.

Nikt do wotowania w Zgromadzeniu obiorczem przypuszczonym być nie może, jeżeli nie jest zapisanym na liście wotujących. Konsystorz Biskupi układać będzie listę osób Duchowieństwa świeckiego, Uniwersytet listę Professorów i Przełożonych nad Instytutami publicznemi wychowania, Wójci nareście Gmin tak miejskich jako też okręgowych listy wszystkich innych obywateli mających prawo głosowania w Zgromadzeniach obiorczych.

Wszystkie te listy będą sprawdzone i zatwierdzone przez Senat, który sam posiada władzę wyrzeczenia o regularności działań Zgromadzeń obiorczych, i o ważności wyborów.

Jeżeliby Senat uznał nieregularnem,

déclarer comme irrégulière une des opérations électorales ou d'invalider des élections déjà faites, il est tenu d'en justifier, en allégant en quoi on n'a pas satisfait aux dispositions de la présente Constitution, ou du Statut organique des Assemblées politiques.

ART: XI.

Le Sénat nomme à toutes les places administratives, hors celles exceptées par la Constitution, et il révoque à volonté les fonctionnaires de sa nomination.

Les fonctionaires publics, tant de la nomination de l'Assemblée des Représentans, que de celle des Collèges Electoraux, peuvent être suspendus par le Sénat. mais ils ne peuvent en être démis à volonté.

które z działań Okręgu obiorczego, lub unieważnił wybory już poczynione; natenczas winien będzie usprawiedliwić się z tego, przytaczając w czem nie stało się zadość niniejszéj Konstytucyi lub Statutowi Organicznemu o Zgromadzeniach politycznych.

ARTYKUŁ XI.

Senat mianuje na wszystkie posady administacyjne, oprócz tych które Konstytucyą są wyjęte, i odwołuje podług woli Urzędników przez siebie mianowanych.

Urzędnicy publiczni bądź przez Zgromadzenie Reprezentantów, bądź przez Zgromadzenie obiorcze mianowani, mogą być przez Senat w urzędowaniu zawieszonymi, lecz odwoływanymi przez Niego być dowolnie nie mogą.

La révocation d'un fonctionnaire nommé par le Sénat, de même que la suspension des fonctionnaires nommés par la Représentation ou par les Collèges electoraux, ne peut être décidée qu' à la majorité des voix dans le grand complet du Sénat, sauf l'absence légale de ses membres.

Le Sénat nomme de même à tous les bénéfices ecclésiastiques, dont la collation est réservée à l'Etat; à l'exception des quatre places au Chapitre, réservées pour les Docteurs des facultés exerçant les fonctions de l'enseignement, auxquelles nommera l'Université.

ART: XII.

La ville de Cracovie avec son territoire sera partagée en Communes de ville et de campagne.

Odwołanie urzędnika przez Senat mianowanego, równie jak zawieszenie w urzędowaniu urzędnika przez Reprezentacyą lub Zgromadzenie obiorcze mianowanego, nie może nastąpić, jak większością głosów Senatu w wielkim komplecie zebranego, wyjąwszy członków prawnie nieobecnych.

Senat mianuje także do wszystkich beneficyów kościelnych, których nadawstwo do Rządu należy, z wyłączeniem czterech Kanoniów w Kapitule zachowanych dla Doktorów fakultetów sprawujących obowiązki nauczycielskie, a na które Uniwersytet mianować będzie.

ARTYKUŁ XII.

Wolne miasto Kraków z Okręgiem swoim podzielone będzie na Gminy miejskie i wiejskie.

Chaque Commune aura un Maire élu par le Collège électoral de son arrondissement sur la liste des Candidats présentée par le Sénat, et qui contiendra au moins trois Candidats pour une commune.

Les fonctions des Maires sont:

1. d'exécuter les ordres du Gouvernement;
2. d'exercer la police locale selon les instructions qui leur seront prescrites.

Les Maires restent en fonctions pendant six ans, et peuvent être réélus.

En cas de maladie, d'absence, de suspension, ou de mort d'un maire, le Sénat lui donne un remplaçant, jusqu'à ce qu'il puisse reprendre ses fonctions, ou

Każda z tych Gmin mieć będzie Wójta obranego przez Zgromadzenie obiorcze jéj Okręgu, z listy Kandydatów przez Senat przedstawić się mającej, a która po trzech przynajmniéj Kandydatów dla każdéj Gminy obejmować powinna.

Obowiązkiem Wójtów będzie:

1. Wykonywać rozkazy Rządu,

2. Utrzymywać policyą miejscową według instrukcyj jakie im wydane zostaną.

Wójci zostawać będą w urzędowaniu przez lat sześć i mogą być na nowo obierani.

W przypadku choroby, nieobecności, zawieszenia w Urzędzie, lub śmierci Wójta, Senat przeznacza mu zastępcę, którego urzędowanie trwać będzie, dopóki albo właściwy Wójt do obowiązków swych nie

qu'un nouveau choix puisse avoir lieu.

Les conditions requises pour être maire sont:

1. de professer un des Cultes Chretiens;
2. d'avoir l'âge de 24 ans accomplis;
3. d'avoir fini ses études jusqu'à quatre classes dans un des Instituts d'éducation publique soit à Cracovie, soit dans les Etats des trois Cours Protectrices.

Sont toutefois exemptés de se justifier de cette dernière condition, tous ceux qui auraient déjà exercé les fonctions de Maires ou des emplois d'un rang plus élevé soit à Cracovie, soit dans les Etats de l'une des Cours Protectrices.

wróci, lub nowy w miejsce jego obranym nie zostanie.

Warunki do zostania Wójtem żądane są:

1. Wyznawać Wiarę Chrześciańską,

2 Mieć 24. lat skończonych,

3. Odbyć cztery klassy w jednym z Instytutów naukowych publicznych bądź w Krakowie, bądź w Państwach trzech Opiekuńczych Dworów.

Są jednak wyjęci od obowiązku usprawiedliwienia tego ostatniego warunku ci, którzy już sprawowali obowiązki Wójta Gminy, lub urząd wyższego rzędu bądź w Krakowie, bądź w jedném z Państw zostających pod panowaniem trzech Opiekuńczych Dworów.

Dans les communes de campagne il pourra y avoir plusieurs substituts de Maires, si les circonstances l'exigent.

Ces substituts seront nommés par le Sénat; les propriétaires des villages sont de préférence qualifiés à ces fonctions.

ART. XIII.

L'on réunira s'il est nécessaire, deux ou plusieurs Communes en un Collège électoral pour élire les Représentans, les Candidats pour les fonctions de juges de paix, et les maires des communes, et on prendra égard, que chacun de ces Collèges électoraux, dont il y aura trois pour la ville et six pour la campagne ait, autant que faire se pourra, un nombre égal de votans.

Ces Collèges électoraux se réuniront,

W Gminach wiejskich, może bydź kilku zastępców Wójtów jeżeli tego okoliczności wymagają.

Zastępców takowych Senat mianuje; właściciele wsiów mają przed innymi pierwszeństwo do téj posady.

ARTYKUŁ XIII.

Dwie lub więcéj Gmin według potrzeby, połączone będą w jedno Zgromadzenie obiorcze mające obierać Reprezentantów, Wójtów Gmin i Kandydatów na urząd Sędziów pokoju, i będzie miany wzgląd, ażeby każde z tych Zgromadzeń, których trzy w mieście a sześć w Okręgu znajdować się powinno, miały ile możności, równą liczbę wotujących.

Zgromadzenia te obiorcze zbierać się bę-

sur la convocation du Sénat, qui aura à fixer la durée et l'objet de leurs délibérations. Ils seront présidés par un Maréchal nommé par le Sénat.

ART. XIV.

Tous les trois ans il y aura, au mois de Décembre, sur la convocation préalable du Sénat, une Assemblée des Représentans, qui se réunira le premier Lundi de ce mois, et dont la durée ne pourra être prolongée au delà de six semaines.

Indépendamment du droit d'élire les Sénateurs et le Président du Sénat, ainsi que les Juges et les Présidens des Tribunaux, dont il sera fait mention dans les Articles suivans, l'Assemblée des Représentans exerce toutes les attributions du

dą w skutek Aktu zwołania przez Senat wydawać się mającego, który oznaczyć zarazem winien, czas trwania ich obrad i przedmioty, które pod ich rozwagę oddane będą. Przewodniczyć im będzie Marszałek przez Senat mianowany.

ARTYKUŁ XIV.

Co trzy lata za poprzedniem przez Senat ogłoszeniem Aktu zwołania, zbierać się będzie w pierwszy Poniedziałek miesiąca Grudnia Zgromadzenie Reprezentantów, które dłużéj nad sześć tygodni trwać nie będzie mogło.

Oprócz służącego mu prawa obierania Senatorów i Prezesa Senatu, Sędziów i Prezesów Sądów, według postanowień późniejszemi artykułami objętych, Zgromadzenie Reprezentantów sprawować będzie wszystkie własności władzy prawo-

pouvoir législatif, et vote tous les projets de loix; elle fixe le budjet pour trois ans, examine les comptes annuels de l'administration, nomme une Commission des comptes permanente chargée dans l'intervalle d'une législature à l'autre, derégulariser et de côntroler la comptabilité de toutes les branches administratives, conformément aux regles établies. Elle a enfin le droit, sur la proposition du Sénat ou d'un Représentant, de mettre en état d'accusation, et de traduire par devant la Cour suprême de justice, par une majorité de deux tiers de voix, chaque membre du Sénat y compris le Secrétaire Général, et tout fonctionnaire nommé, par la Représentation ou par les Collèges électoraux, qui se serait rendu coupable d'une infraction à la Constitution, ou qui serait prévenu de péculat, de concussion

dawczéj i wotować wszystkie projekta do praw, stanowić będzie budżet na lat trzy, roztrząsać rachunki roczne Administracyi, mianować nieustającą Kommissyą obrachunkową, która w przeciągu od jednego do drugiego zebrania się Reprezentantów, winna będzie kontrolować i porządkować rachunkowość wszelkich gałęzi administracyjnych, stosownie do prawideł postanowionych. Ma wreście prawo na wniesienie Senatu, lub jednego z Członków swoich, oskarżenia i pociągnienia większością dwóch trzecich części głosów przed Sąd najwyższy sprawiedliwości, każdego Członka Senatu, licząc w to Sekretarza Jeneralnego, tudzież każdego urzędnika publicznego mianowanego przez Zgromadzenie Reprezentantów lub obiorcze, któryby się stał winnym zgwałcenia Konstytucyi, lub został obwiniony o kradzież publicznego

de prévarication, ou d'abus d'autorité

Sont également justiciables de la Cour suprême pour les délits qui viennent d'être spécifiés les Procureurs prés les Tribunaux.

ART. XV.

L'Assemblée des Représentans sera composée :

1. des Députés des Communes, dont chaque Collège électoral, tant de la ville, que de la campagne, choisira deux, à l'exception de deux Collèges électoraux de la campagne, qui auront le plus grand nombre d'électeurs, et qui en choisiront, chacun trois,

2. de deux membres délégués par le Sénat,

grosza, o zdzierstwo, przeniewierzenie się, albo nadużycie władzy.

Prokuratorowie przy Sądach mogą być równie przed Sąd najwyższy za występki dopiero wymienione pociągani.

ARTYKUŁ XV.

Zgromadzenie Reprezentantów składać się będzie:

1. Z Deputowanych od Gmin, których każde Zgromadzenie obiorcze, tak w mieście jako też Okręgu, dwóch obierze, wyjąwszy dwóch Zgromadzeń okręgowych, w których największa liczba elektorów okaże się, a w których każde po trzech Reprezentantów obierze.

2. Z dwóch członków delegowanych od Senatu.

3. de deux membres délégués par le Chapitre,

4. de deux Docteurs des facultés délégués par l'Université,

5. de quatre Magistrats conciliateurs en fonction dont deux de la ville et deux du territoire, qui seront pris à tour de rôle suivant les numeros dont les arrondissemens sont marqués.

Le Président de l'Assemblée sera choisi d'entre les deux membres délégués par le Sénat.

Dorénavant, outre les délégués ci-dessus, aucun Sénateur, aucun membre du Chapitre ou de l'Université, aucun fonctionnaire soit administratif soit judiciaire, de même qu' aucun avocat, ne pourra être élu député.

3. Z dwóch członków delegowanych od Kapituły.

4. Z dwóch Doktorów Fakultetów delegowanych od Uniwersytetu.

5. Z czterech Urzędników pojednawczych w urzędowaniu będących, dwóch z miasta a dwóch z Okręgu wziętych z kolei wedle liczby porządkowéj ich Okręgów.

Prezydujący w Zgromadzeniu Reprezentantów obranym będzie z pomiędzy dwóch członków delegowanych od Senatu.

Oprócz dopiero wymienionych osób delegowanych, nie będzie mógł odtąd być wybranym na Deputowanego od Gmin, żaden Senator, żaden członek Kapituły lub Uniwersytetu, żaden Urzędnik bądź administracyjny, bądź sądowy, ani też Adwokat.

Le vote secret n'aura lieu que pour l'élection des fonctionnaires publics, et pour leur mise en accusation, pour tous les autres cas on votera de vive voix.

Aucun projet de loi, soit nouvelle, soit tendant à introduire quelque changement dans une loi ou dans un règlement existant, ne pourra être proposé à la délibération de l'Assemblée des Représentans, s'il n' a pas été préalablement communiqué au Sénat, et si celui-ci n' a pas agréé la proposition à la pluralité de voix.

Les dits projets doivent être présentés à l'Assemblée des Représentans pour y être décidés, au moins le treizième jour de ses séances, à l'exception du budjet, de la révision des comptes, et des lois financières, qui devront être présentés à

Głosowanie tajne nie będzie mogło mieć miejsca tylko przy wyborach Urzędników publicznych, tudzież przy oddawaniu ich pod sąd; we wszystkich innych przypadkach, głosy jawnie dawane będą.

Żaden projekt do ustawy bądź nowéj, bądź też mającéj na celu wprowadzenie jakiéj zmiany w ustawie lub urządzeniu istniejącem, nie będzie mógł zostać oddanym pod rozwagę Zgromadzenia Reprezentantów, jeżeli wprzód Senatowi kommunikowany i przez tenże większością głosów przyjęty nie był.

Projekta rzeczone powinny być przedstawionemi Zgromadzeniu Reprezentantów do decyzyi przynajmniej w trzynastym dniu posiedzeń jego, wyjąwszy budżet, rewizyą rachunków i ustawy skarbowe, które winny bydź przedstawione-

l'Assemblée des Représentans au plus tard le quatrième jour de ses séances.

L'Assemblée de Représentans ne pourra pas modifier de son propre chef les projets de loi présentés par le Sénat, elle doit simplement les adopter ou les rejeter; mais il lui est permis de proposer au Sénat les amendemens qu' elle jugerait nécessaires, conformément aux dispositions du Statut Organique.

ART. XVII.

Les projets de loi soumis à la délibération de l'Assemblée des Représentans, qui auraient pour objet de porter un amendement à une loi en vigueur ou de l'abroger, ne pourront être adoptés qu'à une majorité de cinq sixièmes de voix; sans cette majorité, l'amendement n'a pas lieu. Si cependant le Sénat dans son grand

mi Zgromadzeniu Reprezentantów, najpóźniej w czwartym dniu jego posiedzeń.

Zgromadzenie Reprezentantów nie będzie mogło samo z siebie czynić odmian w projektach do ustaw od Senatu przedstawionych, lecz tylko je wprost przyjąć lub odrzucić; wolno mu będzie jednak przedstawić Senatowi zmiany któreby za potrzebne uznało, a to według postanowień Statutu Organicznego.

ARTYKUŁ XVI.

Projekta do zmiany lub zniesienia prawa istniejącego Zgromadzeniu Reprezentantów przedstawione, nie będą mogły być przyjęte, jak większością pięciu szóstych części wotujących. Bez tej większości głosów, zmiana lub zniesienie praw nie ma miejsca. Jeżeliby jednak Senat w wielkim komplecie zebrany, uznał wię-

complet reconnait, à la pluralité de deux tiers de voix, qu'il y a des raisons d'interêt public, de soumettre le projet d'amendement à la discussion de la législation future, alors la simple pluralité de voix dans l'Assemblée des Représentans suffira pour lui donner force de loi.

ART. XVII.

Il y aura, tant pour la ville, que pour le territoire de Cracovie, des juges de paix nommés par l'Assemblée des Représentans, sur les listes des candidats dressées par les Collèges électoraux, qui seront vérifiées et approuvées par le Sénat.

La durée de leurs fonctions, qui sont celles de Magistrats conciliateurs, est fixée à trois ans.

kszością dwóch trzecich części głosów, iż dobro publiczne wymaga, ażeby projekt do zmiany prawa był pod rozwagę przyszłego Zgromadzenia prawodawczego oddany, wtenczas prosta w temże Zgromadzeniu większość głosów, jest dostateczną do nadania mu mocy prawa obowiązującego.

ARTYKUŁ XVII.

Tak dla M. Krakowa jako i jego Okręgu postanowieni będą Sędziowie Pokoju, mianowani przez Zgromadzenie Reprezentantów z Kandydatów objętych listami przez Zgromadzenia obiorcze sporządzonemi, a przez Senat sprawdzonemi i potwierdzonemi.

Urzędowanie ich mające na celu pojednywanie Stron, trwać będzie przez lat trzy.

Il y aura des juges suppléans, chargés de l'instruction des procès en matière criminelle et correctionnelle, ainsi que de la poursuite et du jugement en première instance, des affaires en matière de police. Leurs fonctions sont à vie.

ART. XVIII.

Il y aura un tribunal de première instance et une Cour d'Appel.

Chacune de ces Cours de justice sera composée d'un Président et d'un nombre suffisant de juges, dont la moitié et le Président seront nommés à vie, et les autres à tems. Dans tous les cas, où le nombre des juges d'une Cour de justice serait impair, l'avantage du nombre doit rester aux juges à vie.

Pour pouvoir être élu juge à vie, il

Będą także Podsędkowie, obowiązani wyprowadzać indagacye summaryczne w sprawach kryminalnych i poprawczych, tudzież ścigać i sądzić w pierwszéj instancyi przestępstwa policyjne. Urząd ich jest dożywotni.

ARTYKUŁ XVIII.

Będzie Sąd pierwszej Instancyi i Sąd Appellacyjny.

Każdy z nich złożony będzie z Prezesa i dostatecznéj liczby Sędziów, z których połowa wraz z Prezesem będą dożywotnimi, druga zaś połowa czasowymi. Jeżeliby w którym z Trybunałów liczba Sędziów nie była parzystą, przewyżka idzie na korzyść Sędziów dożywotnich.

Ażeby zostać obranym Sędzią dożywo-

faut avoir géré des fonctions de juge à tems.

Les juges à tems exerceront leurs fonctions pendant six ans, mais ils pourront être réélu.

La présence de trois juges y compris le Président est nécessaire, pour porter la décision en première, et celle de cinq, en seconde instance.

Ces deux Cours jugeront tous les procès civils, criminels et de commerce, excepté le contentieux en matière administrative, et les délits déférés d'apres l'Art. XIX au jugement de la Cour suprême.

Il y aura un tribunal de la troisième instance, composé:

α) d'un Président et de deux juges permanens et à vie,

tnim, potrzeba być wprzód Sędzią czasowym.

Sędzia czasowy sprawować będzie swój urząd przez lat sześć, lecz będzie mógł być na nowo obranym.

Obecność trzech Sędziów licząc w to Prezesa, potrzebną jest do wyrokowania w pierwszej, a pięciu w drugiej Instancyi.

Dwa te Sądy wyrokować będą we wszystkich sprawach cywilnych, kryminalnych i handlowych, wyjąwszy spory administracyjne i przestępstwa należące według Art. XIX. do rozpoznania Sądu najwyższego.

Będzie Trybunał trzeciej Instancyi złożony:

a) z Prezesa i dwóch Sędziów stałych i dożywotnich,

b) d'un des juges de la Cour d'Appel, tiré au sort et qui n'a pas jugé l'affaire portée à la troisième instance,

c) d'un juge du tribunal de la première instance tiré également au sort, parmi ceux de ses membres, qui n'ont pas jugé le même procès.

La présence de tous les membres y compris le Président, est nécessaire pour porter la décision en troisième et dernière instance.

Il sera pourvu par une loi séparée aux cas de remplacement.

La troisième instance ne pourra connaitre du fond des affaires que dans les cas suivans :

1. s'il y a contrariété entre les jugemens

b) z Sędziego Appellacyjnego losem z pomiędzy członków którzy nie sądzili sprawy przed trzecią Instancyą wprowadzić się mającéj, wyznaczonego,

c) z Sędziego Trybunału pierwszéj Instancyi równie losem z pomiędzy członków, którzy tego samego procesu nie sądzili, wyznaczonego.

Obecność wszystkich Sądziów licząc w to Prezesa, potrzebną jest do wydania wyroku w trzeciéj i ostatniéj Instancyi.

Ustawa oddzielna urządzi sposób zastępstwa w przypadku potrzeby onego.

Sąd trzeciéj Instancyi nie będzie mógł rozsądzać głównego przedmiotu sprawy, iak w przypadkach następujących:

1. Jeżeli wyroki dwóch Instancyj, bądź

rendus en deux instances, soit en matière civile, soit en matière criminelle;

2. si de deux jugemens conformes soit en matière civile, soit en matière criminelle, il y a demande en cassation, et que le tribunal de la troisième instance ait préalablement prononcé par un arrêt en quoi une contravention expresse à la loi, ou une violation des formes essentielles de la procédure a eu lieu;

3. dans les causes où un jugement prononcé en matière criminelle, porte peine capitale, ou celle d'emprisonnement au dessus de dix ans. Dans ce cas la cause sera envoyée d'office à la troisième instance.

Ne pourront en aucun cas être portées à la troisième instance:

w sprawie cywilnéj, bądź w sprawie kryminalnéj wydane; nie są z sobą zgodne.

2. Jeżeli od dwóch wyroków zgodnych bądź w sprawie cywilnéj, bądź kryminalnéj wydanych, strona odwołuje się do Kassacyi, i gdy Trybunał trzeciéj Instancyi, wyda poprzednio wyrok ustanawiający, w czém wyraźna obraza prawa, lub zgwałcenie form istotnych postępowania sądowego, miały miejsce.

3. Jeżeli w sprawie kryminalnéj zapadł wyrok śmierci lub więzienia przechodzącego lat dziesięć. W tym przypadku sprawa będzie z urzędu odesłaną do trzeciéj Instancyi.

Nie będą mogły w żadnym razie być odnoszone do trzeciéj Instancyi:

a) les causes en matière civile dont la valeur n'excède pas six cent fl. de Pologne de principal;

b) les causes en matière de simple police.

Ces causes seront définitivement décidées à la Cour d'Appel.

Les Présidens et les juges des trois instances ainsi que les juges suppléans, seront choisis par l'Assemblée des Représentans sur la liste des Candidats dressée par la Commission des qualifications, vérifiée et approuvée par le Sénat.

Jndépendamment de ce choix l'Assemblée des Représentans élira, de la manière ci-dessus mentionnée, le nombre nécessaire, tant de juges à vie que de juges à tems pour les trois instances, ainsi que de juges suppléans et de juges de paix,

a) Sprawy cywilne, których wartość w głównym przedmiocie nie przenosi sześć set złpol.;

b) Sprawy policyi prostéj.

Sprawy te będą ostatecznie w Sądzie Appellacyjnym rozstrzygane.

Prezesi i Sędziowie trzech Instancyj, tudzież Podsędkowie, obierani będą przez Zgromadzenie Reprezentantów z pomiędzy Kandydatów objętych listą przez Kommissyą kwalifikacyjną ułożoną, a przez Senat sprawdzoną i zatwierdzoną.

Oprócz tego, obierać będzie Zgromadzenie Reprezentantów w sposobie dopiero wyrażonym, potrzebną do trzech Instancyj liczbę Sędziów dożywotnich i czasowych, jako też Podsędków i Urzędników pojednawczych, dla zapełnienia miejsc, któreby w przeciągu od jednego do dru-

pour remplir les places, qui pourraient devenir vacantes d'une Assemblée à l'autre.

Aucun juge ne pourra être destitué que par arrêt de la cour suprême dont il sera parlé à l'Art. XIX.

En toute instance le nombre de juges présens pour juger une cause y compris le Président, doit être impair.

Le Sortant, sera désigné par le sort.

Tout individu possédant les qualifications qui seront prescrites à l'Art. XXI, peut se présenter comme Candidat pour une place vacante de juge, ou de Président d'une des trois Instances, ou de juge suppléant, devant le Comité des qualifications délégué par la Diète, qui procédera

giego Zgromadzenia Reprezentantów, zawakowały.

Żaden Sędzia nie może być inaczéj z urzędu złożonym, jak za wyrokiem Sądu najwyższego Art. XIX. ustanowionego.

W każdéj Instancyi liczba Sędziów obecnych licząc w to Prezesa mających wyrokować w sprawie, powinna być nieparzystą.

Los oznaczy który z Sędziów ma się oddalić.

Ktokolwiek posiada kwalifikacye Artykułem XXI. przepisane, może na wakujące miejsce Sędziego lub Prezesa jednego z trzech Sądów lub też Podsędka, podać się za Kandydata do Kommissyi, przez Izbę, celem roztrząśnienia kwalifikacyj, wyznaczonéj, która w tym razie we-

en cette occasion de la manière prescrite à l'Art. VIII. quant à la présentation des Candidats aux places vacantes de Sénateur ou de Président du Sénat.

ART. XIX.

La Cour suprême pour les cas prévus par l'Art. XIV sera composée:

a) de cinq membres de l'Assemblée des Représentans tirés au sort;

b) de deux membres du Sénat choisis par ce Corps;

c) des Présidens des trois instances ou de leurs remplaçans;

d) de trois magistrats conciliateurs pris à tour de rôle;

e) de deux citoyens choisis par le fonctionnaire mis en jugement.

dług przepisów Art. VIII. sposób podawania się na Kandydatów do urzędu Senatora lub Prezesa Senatu obejmującego postąpi.

ARTYKUŁ XIX.

Sąd najwyższy na przypadek Art. XIV. przewidziany, składać się będzie:

a) z pięciu Reprezentantów losem wyciągnionych;

b) z dwóch członków Senatu przez Tenże wybranych;

c) z Prezesów trzech Instancyj lub ich Zastępców;

d) z trzech Urzędników pojednawczych z kolei, według liczby ich Okręgów powołanych;

e) z dwóch Obywateli, obranych przez Urzędnika pod Sąd oddanego.

Cette Cour élira parmi ses membres un Président, et pour le cas d'un empêchement légal son remplaçant.

Le fonctionnaire mis en jugement devra sous peine d'être déchu de ce privilège, présenter les deux citoyens qu' il a le droit de choisir, aussitôt que la Cour suprême sera instituée.

En cas de leur décès, maladie ou de récusation légale, l'accusé a le droit de les remplacer pour d'autres citoyens.

Le strict complet de cette Cour sera de neuf membres.

Dans le cas où le fonctionnaire mis en jugement serait renvoyé d'instance faute de preuves, la Cour sera censée durer

Sąd ten wybierze z pomiędzy siebie Prezydującego, i na przypadek prawnej przeszkody zastępcę jego.

Urzędnik pod Sąd oddany, winien pod utratą tego dobrodziejstwa, podać dwóch obywateli do wyboru mu dozwolonych, zaraz po ustanowieniu Sądu.

Wrazie ich śmierci, choroby, lub prawnego wyłączenia, oddany pod Sąd ma prawo zastąpienia ich innymi obywatelami.

Obecność dziewięciu członków potrzebną jest do wyrokowania w tym Sądzie.

Jeżeli Urzędnik pod Sąd oddany dla braku dowodów od Instancyi uwolniony zostanie, natenczas Sąd najwyższy będzie

d'une Assemblée des Représentans à l'autre pour pouvoir le cas échéant, se saisir une seconde fois du même procès.

Il est bien entendu que, pour tous les délits qui n'ont pas de rapport avec l'exercice de ses fonctions, tout juge comme tout fonctionnaire administratif, qu'il soit nommé par le Sénat, ou par l'Assemblée des Représentans, ou par les Collèges électoraux, est justiciable des Tribunaux ordinaires.

ART. XX.

L'ordre judiciaire est indépendant. On doit entendre par l'indépendance du juge la faculté qu'il a d'émettre librement son opinion lors du jugement, conformément à la loi. Toute autre définition ou in-

uważany jako trwający przez przeciąg od jednego do drugiego Zgromadzenia Reprezentantów, ażeby mógł, w zdarzonym przypadku, zająć się powtórnie tą samą sprawą.

Rozumie się przez się, iż pod względem przestępstw z sprawowaniem urzędu styczności nie mających, każdy bądź Sędzia, bądź Urzędnik administracyjny, czyli jest przez Senat, czy przez Zgromadzenie Reprezentantów lub obiorcze mianowany, ulegać będzie Sądom zwyczajnym.

ARTYKUŁ XX.

Sądownictwo jest niepodległe. Przez niepodległość Sędziego rozumieć się ma służąca mu wolność oświadczenia nieulegle swojego zdania w sądzeniu; stosownie do prawa. Wszelkie inne określenie lub

terprétation de l'indépendance du juge, est declarée abusive.

Le pouvoir judiciaire est par conséquent soumis à l'inspection suprême du Gouvernement.

En vertu de ce droit le Gouvernement:

a) contrôlera le cours des affaires judiciaires en se faisant rendre compte périodiquement de l'état de ces affaires, et excitera l'activité des juges en retard;

b) il veillera principallement sur les causes criminelles, et tout juge qui fait arrêter un citoyen, est obligé sous des peines graves, d'en rendre compte au Sénat dans les premières vingt quatre heures, en indiquant les motifs de l'arrestation et de l'in-

tłumaczenie niepodległości Sędziego, uznaje się za nadużycie.

Sądownictwo zatem podlega nadzorowi zwierzchnemu Rządu.

W skutku tego prawa Rząd będzie:

a) Doglądać biegu spraw sądowych, żądając ażeby mu peryodycznie wykazy ich stanu podawane były, i pobudzać do pilności Sędziów opieszałych;

b) Czuwać szczególniéj nad sprawami kryminalnemi. Każdy Sędzia gdy wyda rozkaz aresztowania obywatela, winien jest pod ciężką karą w przeciągu dwudziestu czterech godzin donieść o tém Senatowi, równie jak o powodach aresztowania, i regularnie co

struire régulièrement, tous les mois, de l'état où se trouvera l'affaire;

c) il exercera la surveillance directe sur le Tribunal de la troisième Instance, tout comme celui-ci l'exerce sur les autorités judiciaires inférieures par son Président, qui en est responsable envers le Sénat.

Le Sénat nomme sur la proposition du Président du Tribunal de la troisième Instance, à tous les emplois de justice qui ne sont pas à la nomination de l'Assemblée des Représentans.

Pour le cas de conflit de jurisdiction entre les autorités judiciaires et administratives, il sera formé un Comité composé de trois Sénateurs nommés par le Président du Sénat, des Présidens des trois Instances ou de leurs remplaçans, et

miesiąc zawiadomić go o stanie sprawy;

c) Mieć będzie taki sam bezpośredni nadzór nad Sądem trzeciéj Instancyi, iaki tenże sprawuje nad niższemi władzami sądowemi przez swojego Prezesa, który w téj mierze jest Senatowi odpowiedzialnym.

Rząd mianować będzie na przedstawienie Prezesa Sądu trzeciéj Instancyi na wszystkie urzędy sądowe, które nieulegają mianowaniu Zgromadzenia Reprezentantów.

W razie sporu o juryzdykcyą między władzami sądowemi i administracyjnemi, ustanowiony będzie Komitet złożony z trzech Senatorów mianowanych przez Prezesa Senatu, z Prezesów trzech Instancyj, lub ich zastępców, i z Prokuratora przez

d'un Procureur désigné par le Sénat. Ce Comité, après avoir reconnu le cas du conflit existant, dressera un procès verbal en y ajoutant ses conclusions, et le transmettra à la décision du Sénat en son grand complet.

ART: XXI.

Les conditions pour devenir Président du Sénat, ou Sénateur, sont:

1. de professer un des Cultes Chretiens;

2. d'avoir accompli l'âge de trente cinq ans;

3. d'avoir fait ses examens à un des établissemens supérieurs de l'instruction publique soit à Cracovie, soit dans les Etats des trois Cours Protectrices.

Sont toutefois dispensés de cette condi-

Senat wyznaczonego. Komitet ten, rozpoznawszy spór o juryzdykcyą, spisze wywód onego słowny, dołączy swoje wnioski; i prześle do decyzyi Senatu w wielkim komplecie zebranego.

ARTYKUŁ XXI.

Warunki do zostania Prezesem Senatu, lub Senatorem, są:

1. Należeć do jednego z wyznań Chrześciańskich;

2. Mieć lat trzydzieści pięć skończonych;

3. Odbyć examina w jednym z wyższych Instytutów naukowych, bądź w Krakowie, bądź w Państwach trzech Opiekuńczych Dworów.

Są wyłączone od tego warunku, je-

tion, s'ils remplissent les autres qualifications prescrites par la Constitution tous ceux, qui ont déjà rempli des fonctions d'un ordre supérieur, telles que celles de juge d'un Tribunal, ou de membre délibérant d'une autorité administrative, soit à Cracovie, soit dans les Etats des trois Cours Protectrices.

4. de posséder dans l'Etat de Cracovie soit en ville un immeuble payant cent florins de Pol. d'impôt foncier, soit dans le territoire une propriété immeuble ou une ferme perpétuelle, ou un bien emphitéotique taxé à cent cinquante florins de Pologne d'impôt territorial, et qui a été acquis, au moins un an avant l'éléction.

Les conditions pour devenir juge du Tribunal de première Instance ou juge suppléant, sont:

żeli inne Konstytucyą przepisane posiadają kwalifikacye osoby, które sprawowały już urząd wyższego rzędu, jako to: Sędziego, lub członka należącego do obrady władzy administracyjnéj, bądź w Krakowie, bądź w Państwach trzech Opiekuńczych Dworów.

4. Posiadać bądź w mieście nieruchomość opłacającą podatku gruntowego złpol: sto, bądź w Okręgu własność nieruchomą, albo też dzierżawę wieczystą lub emfiteotyczną opłacającą zł: pol: sto pięćdziesiąt podatku gruntowego, a nabytą przynajmniéj na rok przed obiorem.

Warunki do zostania Sędzią Trybunału piérwszéj Instancyi lub Podsędkiem, są:

1. de professer un des Cultes Chretiens;

2. d'avoir l'âge de vingt six ans accomplis;

3. d'avoir fait ses études de jurisprudence à Cracovie, ou dans les Etats des trois Cours Protectrices;

4. d'avoir pratiqué pendant deux ans près d'un Tribunal de la première Instance, ou bien un an près d'un Tribunal, et un an près d'un juge de paix, ou d'un juge suppléant;

5. d'être docteur en droit, ou d'avoir subi un examen par devant la Commission établie à cet effet.

Afin de pouvoir devenir juge de la seconde ou de la troisième Instance ou Président de l'une des trois Cours de justice, il faut, outre ces conditions, avoir

1. Należeć do jednego z Wyznań Chrześciańskich;

2. Mieć lat dwadzieścia sześć skończonych;

3. Odbyć nauki prawa bądź w Krakowie, bądź w Państwach trzech Opiekuńczych Dworów;

4. Praktykować przez lat dwa przy Trybunale pierwszéj Instancyi, lub też rok jeden przy Trybunale, a drugi rok przy Sędzim pokoju lub Podsędku;

5. Być Doktorem prawa, lub odbyć examen przed Kommissyą na ten cel wyznaczoną.

Ażeby zostać Sędzią drugiéj lub trzeciéj Instancyi, albo też Prezesem jednego z trzech Trybunałów, potrzeba, oprócz powyższych warunków, sprawować wprzód

rempli les fonctions de juge de première Instance, ou celle de Procureur.

Pour pouvoir être élu juge de paix, il faut avoir l'âge de vingt six ans révolus, et jouir des droits politiques actifs ou passifs, c'est à dire être éligible ou du moins électeur.

Pour pouvoir devenir Représentant, il faut:

a) jouir du droit d'électeur dans l'Etat de Cracovie;

b) avoir vingt six ans accomplis;

c) posséder un bien immeuble ou emphitéotique dans l'Etat de Cracovie soit en ville payant au moins cinquante, soit dans le territoire payant septante cinq florins de Pologne d'impôt foncier,

urząd Sędziego pierwszéj Instancyi, lub Prokuratora.

Ażeby być Sędzią Pokoju, potrzeba mieć lat dwadzieścia sześć skończonych, i używać praw politycznych czynnych lub biernych, to jest: posiadać prawo obieralności, lub przynajmniéj obierania.

Ażeby być wybranym na Reprezentanta Gminy, potrzeba:

a. posiadać prawo polityczne obierania w mieście Krakowie lub jego Okręgu;

b. mieć dwadzieścia sześć lat skończonych;

c. posiadać w kraju własność nieruchomą lub emfiteotyczną opłacającą bądź w mieście piącdziesiąt zł:pol: bądź w Okręgu siedmdziesiąt pięć zł: pol: podatku gruntowego, lub trzymać w

ou bien une ferme perpétuelle de l'étendue de septante cinq arpens de Culm, ou un établissement de fabrique ou de commerce de la valeur de dix mille florins de Pologne; dans l'état ecclésiastique, il suffira d'être Curé institué.

Tout Curé, pour devenir Représentant par l'élection des Collèges électoraux, doit obtenir la permission de l'Evêque.

De même que les sujets des trois Cours Protectrices ne peuvent être admis dans l'Etat de Cracovie, à l'exercice des droits politiques, sans produire un acte d'émancipation ou de permission de leurs Cours; ils doivent aussi être pourvus d'une permission de leurs Gouvernemens, pour pouvoir y être élus ou nommés à un

dzierżawie wieczystéj nieruchomość rozległości siedmdziesięciu pięciu morgów Chełmińskich gruntu, albo też zakład fabryczny lub handlowy, wartości zł: pol: dziesięciu tysięcy; w stanie duchownym, dosyć jest być Proboszczem przy parafii ustanowionym.

Proboszczowie powinni wprzód od Biskupa otrzymać na to pozwolenie, ażeby mogli być przez Zgromadzenie obiorcze na Reprezentantów obierani.

Jak poddani trzech Opiekuńczych Dworów nie mogą być przypuszczeni do używania praw politycznych w mieście wolnem Krakowie i jego Okręgu, dopóki nie okażą otrzymanego od właściwego Dworu aktu usamowolnienia lub pozwolenia; tak też równie powinni otrzymać pozwolenie swego Rządu, aby mogli być obra-

emploi quelconque; mais cette permission une fois accordée, ne pourra plus être retirée durant le tems légal des fonctions, que ces individus auraient acceptées.

ART. XXII.

Ne pourront siéger simultanément ni au Sénat, ni dans aucune Cour de justice, ni dans l'Assemblée législative comme Representans, le père et le fils, les frères, les beaux frères, l'oncle et le neveu du coté paternel ou maternel, le beau-père et le gendre ou le beau-fils, ainsi que les cousins germains.

Sont toutefois exceptés de cette clause, quant à la Chambre des Représentans, les délégués du Sénat, du Chapitre et de l'Université, ainsi que les Magistrats Conciliateurs, que la parenté ni l'affinité soit

ni lub mianowani na jakikolwiek urząd; pozwolenie takowe raz udzielone, nie będzie mogło przez przeciąg prawny urzędowania przez nich przyjętego, zostać odwołane.

ARTYKUŁ XXII.

Nie mogą zasiadać z sobą jednoczasowie, ani w Senacie, ani w żadnym z Sądów, ani w Izbie Reprezentantów, ojciec z synem, bracia, szwagrowie, stryj z synowcem, wuj z siostrzeńcem, teść i zięć lub pasierb, ani bracia stryjeczni lub cioteczni.

Wyłączeni są od tego zastrzeżenia co do zasiadania jednoczasowego w Izbie Reprezentantów, Delegowani z Senatu, Kapituły i Uniwersytetu, równie jak i Urzędnicy pojednawczy, którym pokrewień-

entr' eux, soit avec les Representans élus par les Collèges électoraux, n'empêchent pas de siéger à la Diète.

ART. XXIII.

La promulgation des lois, ainsi que la formation et la publication des ordonnances de police, et des règlemens administratifs, appartiennent au Sénat.

Tous les Actes du Gouvernement, de la législation et des Cours de justice, seront rédigés en langue Polonaise.

ART. XXIV.

La peine de la confiscation ne peut jamais être décretée par le Gouvernement, excepté pour les objets de contrebande saisis par le fisc.

stwo lub powinowactwo pomiędzy sobą lub pomiędzy nimi a Reprezentantami przez Zgromadzenie obiorcze wybranymi, nie będzie stawało na przeszkodzie do zasiadania w Izbie.

ARTYKUŁ XXIII.

Obwieszczenie praw, jako też wydawanie i ogłoszenie ustaw policyjnych i urządzeń administracyjnych, należą do Senatu.

Wszystkie Akta Rządowe, prawodawcze i sądowe, pisane będą w języku polskim.

ARTYKUŁ XXIV.

Rząd nie może nigdy postanowić kary konfiskacyi, wyjąwszy przedmiotów kontrabandy na skarb zabranych.

ART: XXV.

Les revenus et les dépenses de l'Université feront partie du budjet général de la ville et du territoire libre de Cracovie.

ART. XXVI.

Le service intérieur de sûreté et de police, se fera par un détachement suffisant de la milice municipale, qui sera commandée par des Officiers nommés par le Sénat. Il sera armé et monté un nombre suffisant de gens d'armes pour la sûreté des chemins et des campagnes.

Cette force armée se trouvera sous les ordres du Président du Sénat.

ART. XXVII.

En cas des différends, soit entre le Sénat et la Chambre des Représentans,

ARTYKUŁ XXV.

Dochody i wydatki Uniwersytetu składać będą część budżetu ogólnego wolnego miasta Krakowa i jego Okręgu.

ARTYKUŁ XXVI.

Służba wewnętrznego bezpieczeństwa i policyi odbywać się będzie przez oddział dostateczny Milicyi municipalnéj, którym dowodzić będą Officerowie przez Senat mianowani. Będzie także uzbrojoną dostateczna liczba Żandarmów dla bezpieczeństwa dróg i wsiów.

Siła ta zbrojna zostawać będzie pod rozkazami Prezesa Senatu.

ARTYKUŁ XXVII.

W razie sprzeczności zdań, bądź między Senatem a Zgromadzeniem Reprezen-

soit entre les membres de ces deux corps, sur l'étendue de leurs pouvoirs, ou sur l'interprétation de la présente Constitution; les Résidens des trois Cours Protectrices, réunis en conférence, auront à décider de la question, sur la requisition qui leur en serait adressée, par l'un de ces deux corps, et sous réserve de l'approbation de Leurs Hautes Cours.

ART. XXVIII.

Le présent Acte constitutionnel remplacera, dès sa publication, l'ancienne Constitution developpée en 1818.

Toutes les lois et les institutions qui seraient contraires à cet Acte amendé, sont et demeurent abolies.

tantów, bądź między członkami jednego lub drugiego w przedmiocie rozciągłości ich władzy, lub tłumaczenia niniejszéj Konstytucyi, Rezydenci trzech Opiekuńczych Dworów za wezwaniem urzędownie o to do Nich przez Izbę lub Senat uczynionem; zbiorą się na Konferencyą, celem rozstrzygnienia zachodzącego sporu, z zastrzeżeniem wszakże potwierdzenia Wysokich Dworów swoich.

ARTYKUŁ XXVIII.

Niniejszy Akt Konstytucyjny zastąpi od chwili ogłoszenia onego, dawną Konstytucyą w roku 1818. rozwiniętą.

Wszystkie Ustawy i Instytucye, któreby niniejszej poprawionéj Konstytucyi były przeciwne, są i zostają zmiesione.

ART. XXIX.

Les Trois Hautes Cours Protectrices étant garantes du présent Acte constitutionnel, se reservent le droit de veiller à sa stricte observation.

Fait à Cracovie le 30 Mai 1833.

Bon de PFLÜGL
Commissaire Extraordinaire et Plénipotentiaire de S. M. J^le^ et R^le^ Apostolique.

(L. S.)

v. FORCKENBECK
Commissaire Extraordinaire et Plénipotentiaire de Sa Maj. le Roi de Prusse.

(L. S.)

L. TEGOBORSKI
Commissaire Extraordinaire et Plénipotentiaire de S. M. l'Empereur de toutes les Russies.

(L. S.)

ARTYKUŁ XXIX.

Wysokie Trzy Opiekuńcze Dwory, jako Poręczyciele niniejszego Aktu Konstytucyjnego, zachowują Sobie prawo czuwania nad ścisłem onego wykonaniem.

Działo się w Krakowie dnia 30 Maja 1833.

Baron de PFLÜGL
Kommissarz Nadzwyczajny i Pełnomocny JEGO Ces: Król: Apostolskiej Mości.

(M. P.)

v. FORCKENBECK
Kommissarz Nadzwyczajny i Pełnomocny Najjaśniejszego Króla JM. Pruskiego.

(M. P.)

L. TĘGOBORSKI
Kommissarz Nadzwyczajny i Pełnomocny Najjaśniejszego Cesarza Wszech Rossyj.

(M. P.)

Wyższa Szkoła Pedagogiczna

WYŻSZA SZKOŁA
PEDAGOGICZNA W KIELCACH
BIBLIOTEKA
146880

WYŻSZA SZKOŁA PEDAGOGICZNA w KIELCACH
BIBLIOTEKA
146880 Sp.

Biblioteka WSP Kielce
0223423